

Jegyzőkönyv

*Felvétel Kolozsvárt, 1927. június hó 16-án az Orsz. Magyar Párt Központi
Intézőbizottságának üléséről.*⁸⁴

Jelen vannak: az ezen jegyzőkönyvhöz ./.. alatt csatolt kimutatásban felsorolt
int. bizottsági tagok.

Elnököl: dr. gr. Bethlen György, jegyzőkönyvet vezeti dr. Deák Gyula.

1. Elnök az ülést megnyitja és felhívja az int. bizottsági tagok figyelmét arra,
hogy ügyv. szabályzatunk értelmében az ülés zárt lévén, annak lefolyásáról a
nyilvánosság számára tudósítást, illetőleg hivatalos kommunikét csak a közp.
pártelnökség adhat ki.

Tudomásul vétetik.

2. Üv. alelnök részletesen ismerteti pártunk elnökének a román politikai pártok
vezetőivel és a német kisebbség képviselőivel a közlő orsz. választásokra

vonatkozóan folytatott tanácskozásait. Felolvassa a romániai Német Párt vezetőivel a választási együttműködés céljából kötött, és az eln. tanács által már elfogadott megállapodást,⁸⁵ s kéri az int. bizottságot, hogy azt ratifikálja.

Dr. Bernády György: Az eln. tanács egyhangú határozattal hozott javaslatát nem fogadja el, és bejelenti, hogy gr. Teleki Arctur a Maros-Torda megyei tagozat társelnöke nevében is teszi meg nyilatkozatát. Kívánatosnak tartotta volna, hogy a központi pártelnökség a Liberális Párt exponenseivel beható tárgyalásokat folytatott volna, mert nézete szerint a velük való megegyezés esetében minden vonalon enyhébb elbánást biztosítottunk volna népünk számára.

Dr. Krenner Miklós: Kijelenti, hogy nyilatkozatait ún. elvbarátai nevében is megteszi. Az elnöki tanácsnak a választásokon a többi kisebbségi pártokkal való együttműködésre vonatkozó előterjesztését nem fogadja el. Az erdélyi németiség önzően ki fogja használni paktumos helyzetét, szatmári németesítő akciójuknál a velünk szemben mutatott politikai közeledésüket nem tartja őszintének. A Nemzeti Parasztpárt a gyulafehérvári határozatokat csak olyan politikai jelszónak tekinti, mint a régi magyar állam az Eötvös-féle nemzetiségi törvényt, melyet soha sem hajtottak végre. Ismerteti a Liberális Párt eddigi kisebbség ellenes magatartását, de nem felejt el azt sem, hogy ez a párt, mely nagy Romániát megvalósította, mely a román akaratot képviseli s a hatalmat a kezében tartja, a közíg választások alkalmával olyan paktumot kötött a Magyar Párttal, mely politikailag egyenrangú a csucsai paktummal, s melyet becsületesen be is tartott (általános élénk ellentmondás). Meg van arról győződve, hogy a Liberális Párt a hatalmat hosszú ideig a kezében fogja tartani, s ezért az elvbarátai gr. Toldalaghy Mihály és Zima Tibor beható tárgyalásokat folytattak a Liberális Párt vezető politikusaival. Ezen tárgyalások anyagából közölheti, hogy ha a Liberális Párt hajlandó a Magyar Párttal választási kartellbe lépni, írásbeli megállapodást ugyan nem kötne, azonban a kedvező atmoszférában nemzetiségi törvényt fog hozni és a kartellben pártpolitikai önállóságunkat biztosítani oly értelemben, hogy tagjaink nem kellene a Liberális Pártba belépjenek. Ezért indítványozza, hogy mondja ki az int. bizottság, hogy utasítja az elnökséget, hogy a Liberális Párttal a tárgyalásokat újra felvegye, mely esetben természetesen a már tervbe vett képviselőjelölések felfüggesztendők, illetőleg megváltoztatandók lennének.

Bicskey József: A szász kisebbséggel való együttműködést aggályosnak tartja, ezért a Német Párttal kötött választási egyezményt nem fogadja el, kijelenti azonban, hogy kifejtett álláspontja dacára a Magyar Párt vezetősége iránt teljes bizalommal viseltetik s a hozandó határozatnak a legnagyobb készséggel aláveti magát.

Ugron András: A romániai németiség képviselőivel kötött választási egyezményt nem fogadja el. Hivatkozik a Liberális Párt szabadelvű intézkedéseire és a velük kötött paktum folytán, a községi választások alkalmával elért eredményekre. Az önálló kisebbségi listával az irredentizmus vádját zúdítjuk magunkra, nem hajlandó a magyar népet a hatalom dühének kitenni és szuronyok elé állítani. Ezért kijelenti,

hogyan az önálló kisebbségi listával a választási küzdelembe menő elhatározásért a felelősséget nem vállalja, a központi elnökség által előterjesztett javaslatot nem fogadja el, a pártban viselt összes tisztségeiről lemond, és mint egyszerű közkatona fogja szolgálni a magyarság ügyét.

Dr. Hinléder Fels Ákos: Dr. Krenner Miklós szavaira reflektálva, azt fejtegeti, hogy választási kartell és paktum között lényegi különbség nincsen. A paktumok ideje lejárt, a székelységet nem lehet többé a liberálisok zászlója alatt választási küzdelembe vinni. Kisebbségi sorsuk jobbrafordulását nem remélhetjük egyik pártkormánytól sem, ezért nem marad más hátra, mint a külföld szimpátiájának megnyerése. Szerinte a kisebbségi blokk megalakítása első lépés a passzivitás felé. Kisebbségi múltunk szomorú tapasztalatai után lelkileg a passzivitás álláspontján áll, azonban opportunusból elfogadja a kisebbségi blokk alapján a romániai németiség képviselőivel kötött választási egyezményt.

Dr. Balázs András: Dr. Hinléder felszólalásában elmondottakat egészében magáévá teszi. Ismerteti a különböző kormányok kisebbségellenes politikáját s különösen a liberális uralom elnyomó politikájára hívja fel a figyelmet. Önálló, önértékes kisebbségi politikával kell igazolnunk magunkat a külföld előtt, mert csak a külföld segítségétől remélhetjük kisebbségi sorsunk jobbrafordulását. Bármit határozzon is azonban az int. bizottság, kéri, hogy a nyilvánosság előtt a Magyar Párt egységesen lépjen fel.

Szabó Béni: Szintén az egységes állásfoglalás érdekében emel szót. Reflektál Bicskey felszólalására s Brassóban szerzett tapasztalatokkal, cáfolja a romániai németiség ellen felhozott vádakot. Szerinte a passzivitásról csak a választások után beszélhetünk. Összehasonlítva a székelység vezetőinek kifejtett álláspontjait, sajnálatát fejezi ki azért, ha azt kellene megállapítania, hogy Maros-Torda vármegye és a többi testvér székelly vármegyék állásfoglalása között áthidalhatatlan ellentétek merülnének fel.

Dr. Szoboszlay László: Cáfolja a Szabó Béni feltevéseit és kijelenti, hogy az egész székelly nép egységesen a pártvezetőség mellett áll.

Dr. Ferencz József szerint a kisebbségi kérdés nem politikai, hanem nemzetközi kérdés. Ellene van bármely irányú paktum kötésnek, önálló kisebbségi lista alapján áll, az elnöki előterjesztést elfogadja és a vita bezárását indítványozza.

Dr. Leitner Mihály: Önálló kisebbségi blokk alakítását tartja az egyedüli helyes elhatározásnak. Az elnöki előterjesztést elfogadja s kéri az ún. reformcsoportot, hogy ne igyekezzenek diszharmóniát támasztani, ha reform kívánságaik vannak, terjesszék nyíltan és őszintén elő, ne a kulisszák mögött dolgozzanak és különösen a személyi érvényesülni akarást rendeljék alá a közérdeknek.

Dr. Nagy Sándor: Az elnöki javaslatot elfogadja, önálló kisebbségi blokk alapján áll, mert ez az állásfoglalás nemcsak a külföld előtt, hanem itt bent az országban is a legjobban szolgálja kisebbségi érdekeinket. Javasolja azonban, hogy a romániai Német Párt vezetőivel kötendő egyezségbe felvétessék a Magyar Pártnak azon

kikötése, hogy Szatmár megyében ne az ottani magyarság előtt ellenszenves, sovíniszta német képviselő jelöltessék.

Dr. Makkai Domokos: liberális orientálódást kíván, szerinte a kisebbségi blokk ideje még nem érkezett el, de kijelenti, hogy bármit határozna is az int. bizottság mint közkatona minden körülmények között bent marad a pártban és semmi körülmények között nem kapható pártbontásra.

Dr. Tornya Gyula: általánosságban beszél a liberálisok elnemzetlenítő politikájáról. Elfogadja az elnökség által előterjesztett javaslatot.

Dr. Gyárfás Elemér: Ugron András szavaira reflektálva azt fejtegeti, hogy az önálló kisebbségi választási blokk nem egy harci megmozdulás, hanem barátságos gesztussal közeledés mindkét hatalmas román párt, a Liberális és Nemzeti Párt felé. Egyhangú elfogadásra ajánlja az elnöki javaslatot.

Veres Béla: kisebbségi blokk létesítésének híve, fejtegeti a liberálisok kisebbség ellenes politikáját, velük paktumot kötni nem hajlandó s az elnöki javaslatot elfogadásra ajánlja.

Több felszólaló nem lévén, elnök szavazásra teszi fel a kérdést, melynek eredményében az

intézőbizottság négy szavazat ellenében az elnöki tanácsnak javaslata értelmében a romániai Német Párttal kötött egyezményt ratifikálja és kimondja, hogy mindazokat, akik az int. bizottság ezen határozatával szembe helyezkedve, bármely más politikai pártot támogatnának, vagy azoknak listáján jelölést vállalnának, a Magyar Párt tagjai sorából kilépetteknek tekinti, illetőleg a pártból kizárja.

3. Üv. alelnök felolvassa az eln. tanácsnak az orsz. képviselő és senator jelölésekre vonatkozó javaslatát, melyet

intézőbizottság a tagozati képviselőknek meghallgatása után az ezen jegyzőkönyvhöz ./. alatti csatolt kimutatás szerint állapotott meg⁸⁶. Egyúttal felhatalmazza az elnökséget, hogy azon megyékben, ahol a párt jelölő listát nem ad be, – különösen a senator jelölésekre vonatkozóan – a helyi viszonyok figyelembevételével a követendő magatartásra, a tagozat vezetőségének külön utasításokat adhasson. Egyúttal felhatalmazza az elnökséget, hogy az időközben előállható hiányokat és üresedéseket saját hatáskörében pótolja.

4. Főtitkár bejelenti, hogy Tabéry Géza int. bizottsági tagságáról lemondott és a párt kötelékéből kilépett.

Tudomásul vétetik.

Több tárgy nem lévén elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Dr. gróf Bethlen György s. k.

elnök

Dr. Deák Gyula s. k.

jkv.-vezető

[Aláíró ív:]⁸⁷

Dr. Árkossy Jenő int. biz. tag; Dósa István *[olvashatatlan]* tag, alelnök; Dr. Szabó Béni, Brassó, int. b. tag; Dr. Balogh Arthur szenátor; Bicskey Antal, Szeben megye és városi tagozatok képviselője; Dr. Tornya Gyula szenátor; Perédy György int. biz. tag; Dr. Jakabffy Elemér alelnök; Dr. Gyárfás Elemér eln. tanács tag; Kotzó Jenő képviselő; Dr. Bölöni Zoltán; Dr. Vetzák Ede nagykirályi tagozat elnöke; Budai Tibor int. biz. tag; Dr. Ambrozy Andor; Dr. Leitner Mihály dévai tag. elnöke; Lukács Ferenc algyógyi tagozat kiküldötte; Berivay István; Dr. Hinléder Fels Ákos, az Udvarhely városi párttagozat társelnöke, a megyei tagozat kiküldése alapján; Dr. Szoboszlai László *[olvashatatlan]* tagozat elnöke; Weress Béla, petrozsényi tag. elnök; Dr. Thury Kálmán eln. tan. tag; Purgly László int. biz. tag; Korossy György int. biz. tag; Takácsy Miklós Arad vármegyei tagozat kiküldötte; Cs. Lázár László; Dr. Barabás Béla; Vásárhelyi János; Sebestyén József a tagozat képviselője; Dr. Paál Árpád; Dr. Ferenczy Géza; Dr. Nagy Jenő; Kun Richárd; Dr. Bernády György; Bordeaux Géza; Zima Tibor; Ugron András; Dr. Apáthy Árpád; Lörinczy Dénes; Dr. Martonossy György; *[olvashatatlan]*; Dr. György Zsigmond; Dr. Barabás Béla; Dr. Kocsán János; Szele Márton; Berki József; Reményik Károly; Br. Szentkereszthy Béla; Bakó Ignác; Krenner Miklós; Gombos Benő; Gr. Teleki Ádám (Alsófehér); Dr. *[olvashatatlan]* tag. kiküldött; P. Fülöpp zárdafőnök; Kübacher Ferenc; Dr. Benedek Aladár, Besztercze; Gyallay Domokos; Sándor József; Domahidy Elemér; Dr. Szentiványi József; Dr. Asztalos Kálmán; Görög Joachim; Dr. Parecz Béla; Br. Jósika János; Szakáts Péter; Dr. Zágonyi István; Hantos Gyula; Dr. Paál Árpád; Dózsa Endre; Hankó-Veress Károly; Bárdos Péter; Kozma László; Dr. Nagy Sándor; Dr. Szabó András, Nagyenyed; Keresztes Jenő, Beszterce; Dr. Balázs András; Dr. Abrudbányai Ede; Dr. Sebesi János; Fekete Nagy Béla; Dr. *[olvashatatlan]* Andor, M.-vásárhely; Dr. Ferencz József; Dr. Makkay Domokos; Dr. Gabányi Imre; Bokor Márton.

Kimentették magukat: Csulay Lajos, Issekutz Viktor, Szabolcska Mihály